

Kálmán László--Prószéky Gábor: Fickó-Mackó nyelvtan

Néhány szó a Fickó-Mackó nyelvtan előtti nyelvtanokról

1. Figyeljük meg a beszélőket, rögzítsük, hogy milyen elemeket milyen szerepben használnak.
2. Gyűjtsük össze az elemeket, és szerepeik szerint osztályozzuk őket (egy elem több osztályba is beletartozhat). Az eredményt nevezzük lexikonnak és kategorizálásnak.
3. Figyeljük tovább a beszélőket.
 - 3.1. Ha olyan elemet használnak, amit eddig nem jegyeztünk fel, jegyezzük fel.
 - 3.2. Ha egy feljegyzett elemet nem eredeti kategorizálásunknak megfelelően használnak, változtassuk meg a besorolását.
4. Használjuk a lexikont.
 - 4.1. Szintézishez: új elemeket nem használhatunk, feljegyzett elemeket nem feljegyzett szerepben nem használhatunk.
 - 4.2. Analízishez: a lexikon nem nyújt információt az olyan mondatok elemzésénél, amelyekben fel nem jegyzett elemek vannak vagy feljegyzett elemek nem feljegyzett szerepben állnak.

Észrevételek a Fickó-Mackó nyelvtan előtti nyelvtanokról

1. A lexikon egy bizonyos számú megnyilatkozásra vonatkozó statisztikus jellegű megfigyeléseket rögzít.
2. Ebből következik, hogy a nyelvben megnyilvánuló emberi kreativitással sem a szintézis, sem az analízis nem tud mit kezdeni.
 - 3.1. Szintézis:
Nincs biztosíték arra, hogy a lexikonban fel nem jegyzett elemek használatából vagy feljegyzett elemek nem feljegyzett szerepben való használatából "rossz" mondat születik. Ez a feltevés épp a lexikon létrehozásához és bővítéséhez volt elengedhetetlen.
 - 3.2. Analízis:
Mivel az analízis szükséges a lexikon létrejöttéhez, a lexikon nem lehet szükséges az analízishez. Fel nem jegyzett elem előfordulása, feljegyzett elem nem feljegyzett szerepben való előfordulása és több kategóriába tartozó elem bármilyen előfordulása esetén a lexikon semmiféle információval nem szolgál az elemzéshez (más esetben is csak a jegyzetfüzet szerepét tölti be).

A Fickó-Mackó nyelvtan

A Fickó-Mackó nyelvtan magját egy olyan szabályrendszer képezi, amely — bár sem nem analizál, sem nem szintetizál — egy adott nyelvre megadja azokat a szükséges (nem elégséges) feltételeket, amelyek a szintetizáláshoz és az analízishez kellenek.

Az előzőek miatt a Fickó-Mackó nyelvtan lexikonjában nincs kategorizálás, az csak az elemek és szemantikai reprezentációik tára. Az, hogy egy mondat egy bizonyos nyelven van-e, nem függ attól, hogy az illető nyelv lexikonjának elemeit tartalmazza-e.

A Fickó-Mackó nyelvtan használja nyelvi elemek egy — a lexikontól különböző — listáját, amelyben van kategorizálás, és amelyek meglététől függ az, hogy egy mondat egy bizonyos nyelven van-e. E tárba az egyszerűség kedvéért toldalékokat, bizonyos formaszavakat és intonációs-prozódiai sémákat érdemes felvenni.

Mint minden nyelvtan, a Fickó-Mackó nyelvtan is használ egy szabályrendszert, amelynek szabályai a kategorizált elemekre hivatkoznak, és tartalmaznak változókat, amelyeket a lexikon elemeivel kell behelyettesíteni.

A kategorizált elemeknek is, a szabályoknak is van szemantikai reprezentációja (-juk?), a kategorizált elemek, a lexikai elemek és a szabályok szemantikai reprezentációjának interakciójából alakul ki a teljes szemantikai reprezentáció (komponencialitás).

- (1) látok virágot
- (2) láttad (a) virásékat
- (3) a vőlesény beszédet mondott
- (4) a vőlesény isent mondott
- (5) a vőlesény szeretleket mondott
- (6) mesnéztük az óz a csodák csodáját
- (7) mesnéztük a húzlájfizit enivéjt

(8) figyelj most

-ra és

-ra

- (9) reggel ágy fürdőszoba konyha utca busz nyelvtudományi intézet
morning bed bathroom kitchen street bus institute of linguistics
 ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮

LAPOS_{1,2,3}: I, (TOPIK₁^{*}) FIN₂ (BÖV₃^{*}).

TOPIK_x: $\left\{ \begin{array}{l} \text{hangsúly} \\ \text{fonológiai csúspont} \\ \text{['S}_x\text{]} \\ \text{['HAT}_x\text{]} \end{array} \right\}$.

BÖV_x: $\left\{ \begin{array}{l} \text{['S}_x\text{]} \\ \text{['HAT}_x\text{]} \end{array} \right\}$.

FIN_x: $\left\{ \begin{array}{l} \left[(\text{KLT}_x^*) \text{ ' } \left(\left\{ \begin{array}{l} \langle \text{TAG}_x \rangle \\ \nu_x \\ \text{HAT}_x \end{array} \right\} \right) \text{ iGE } \eta_x \left(\left\{ \begin{array}{l} \text{KLT}_x^* < \left\{ \begin{array}{l} \text{['}_x\text{]} \\ \text{['HAT}_x\text{]} \end{array} \right\} > \right) \right] \\ \left[(\text{KLT}_x^*) \text{ 'HAT}_x \mu \eta_x (\text{KLT}_x^*) \right] \\ \left[(\text{KLT}_x^*) \text{ 'TAG}_x \mu \eta_x (\text{KLT}_x^*) \right] \text{['HAT]} \end{array} \right\}$.

'HAT_x: α FNV β_x.

FNV: ('π)[] (('γ)[] MNV^{*}) ['f].

KLT_x: $\left\{ \begin{array}{l} \text{S}_x \\ \text{β}_x \eta \end{array} \right\}$.

iGE: $\left\{ \begin{array}{l} \text{#} \\ i \end{array} \right\}$.